

ERIK ANSVANG

HIEROGLYF- SKRIFTER

Visdoms Nettet

www.visdomsnettet.dk

HIEROGLYFSKRIFTEN

udvikling & afvikling

Erik Ansvang

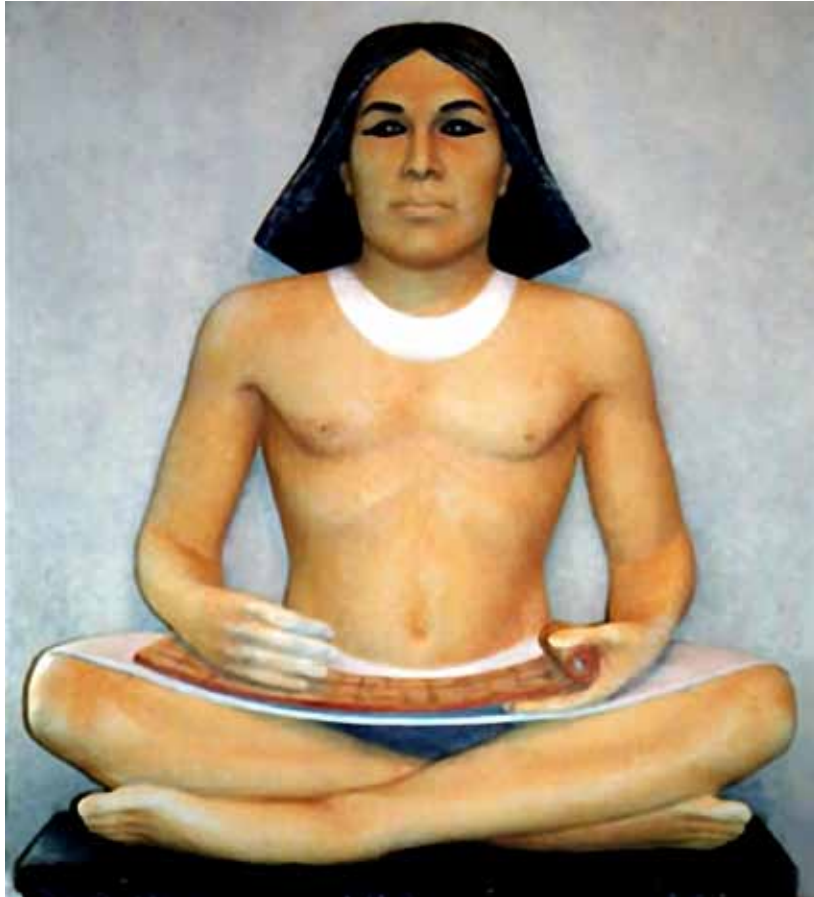

VisionsNettet
www.visionsnettet.dk

Hieroglyfskriften

udvikling & afvikling

Af Erik Ansvang

Ét er reliefferne og symbolerne, ét andet er selve skrivekunsten – hieroglyfferne. Egypterne kaldte selv deres skrift: "*Megit netchure*". Ordet "*hieroglyf*" er græsk, og det betyder "*hellig inskription*". Grækerne kom til Egypten ca. 600 f.Kr., og da de så de tusindtallige tegn på tempelvæggene, kaldte de dem "*hieroglyphika grammata*".

Der findes ca. 800 forskellige tegn, og når de skal tydes på traditionel vis, kan man fortolke dem på to måder, dels som billedtegn (*piktografisk*) og dels lydtegn (*fonetiske*). Når tegnet skal tydes som et *billedtegn*, viser man eksempelvis et øje, og bagefter sætter man en lodret streg. Skal det tydes som et *lydtegn* (fonogrammer), vises et tegn, der minder om en lodretstående stoppenål. I visse tilfælde repræsenterer billedet et helt ord eller en idé (et såkaldt ideogram). F.eks. er ordet for hus en tegning af et lille hus. Tegnene kan læses fra venstre mod højre – og fra højre mod venstre. Læseretningen angives af tegnenes retning. Vender et menneskeansigt eller et dyrehoved mod højre, skal teksten læses mod højre.

Begrebsskrift og stavelsesskrift

Hver enkelt hieroglyf er i sig selv et lille symbolsk billede, men de enkelte hieroglyffer indgår desuden i en sammenhæng, som afbilleder ord, sætninger og menings-

sammenhænge. Tegnene var ikke alene billeder på fysiske ting, som egypterne iagttog i naturen. De billedliggjorde også *åndelige* forhold. Derfor kunne et tegn både lede tanken hen på selve genstanden, men den kunne også betegne et begreb.

Hieroglyffen kan være alt fra et tegn for tre bogstaver, et helt ord eller bare en lyd.

- En kniv betød både "kniv" og "at skære".
- En sol betød både "sol" og "dag".
- Et øje betød både "synet" og "årvågenhed" ... osv.

Denne form for skrift kaldes en "begrebsskrift", mens den nutidige skrift kaldes en "stavelsesskrift", fordi den kun kan betyde en bestemt stavelse eller en bestemt lyd.

Verdens første skriftsprog

Ifølge naturvidenskaben er hieroglyfferne det første skriftsprog i verden. En af de ældste kendte inskriptioner er "*Narmers palette*" fra ca. 2950 f.Kr., som viser Narmers sejr i et slag. Åndsvidenskaben fortæller imidlertid, at det ikke var egypterne, der opfandt hieroglyfskriften. Den stammer fra civilisationen på Atlantis.

Narmers palette

Relativt få mennesker kunne læse og skrive i det gamle Egypten. I hieroglyfskrivningens dage var det stort set kun præsterne og skriverne, der beherskede det komplicerede skriftsprog. Men fra omkring 2.400 f.Kr. begyndte man at skrive på papyrus og potteskår med en rørpen. Det var starten på en udvikling, som fuldstændig forandrede hieroglyfskriften, for den indrettede sig efter den nye og hurtigere skrivemåde.

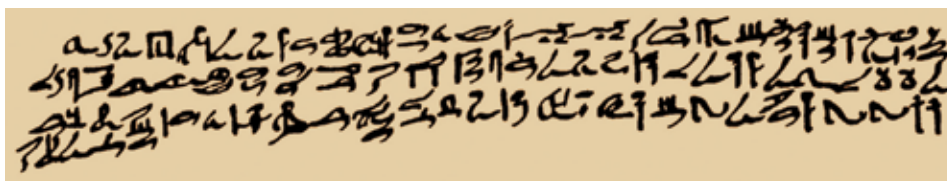

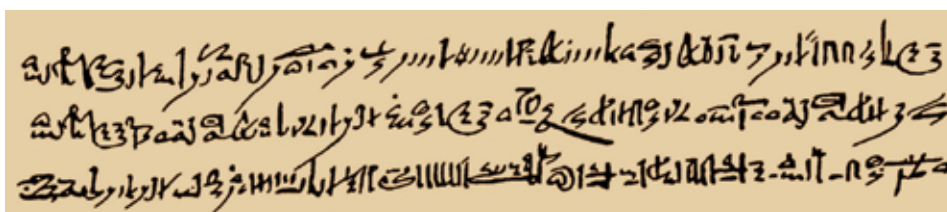
Hieroglyfskrift

Hierartisk – Demotisk

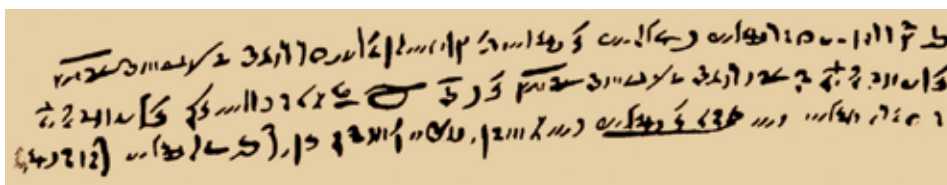
Første skriftsprog var hieroglyffer. Hieroglyfferne blev gradvis mere afrundede og forenklede. Ud af denne proces voksede det nye skriftsprog – hierartisk. Hierartisk blev først og fremmest anvendt på papyri. Udviklingsprocessen fortsatte. Hierartisk udviklede sig igen til et tredje skriftsprog – demotisk. Det opstod omkring 650 f.Kr. I demotisk er der flere sammentrækninger.

Hierartisk – 12. dynasti

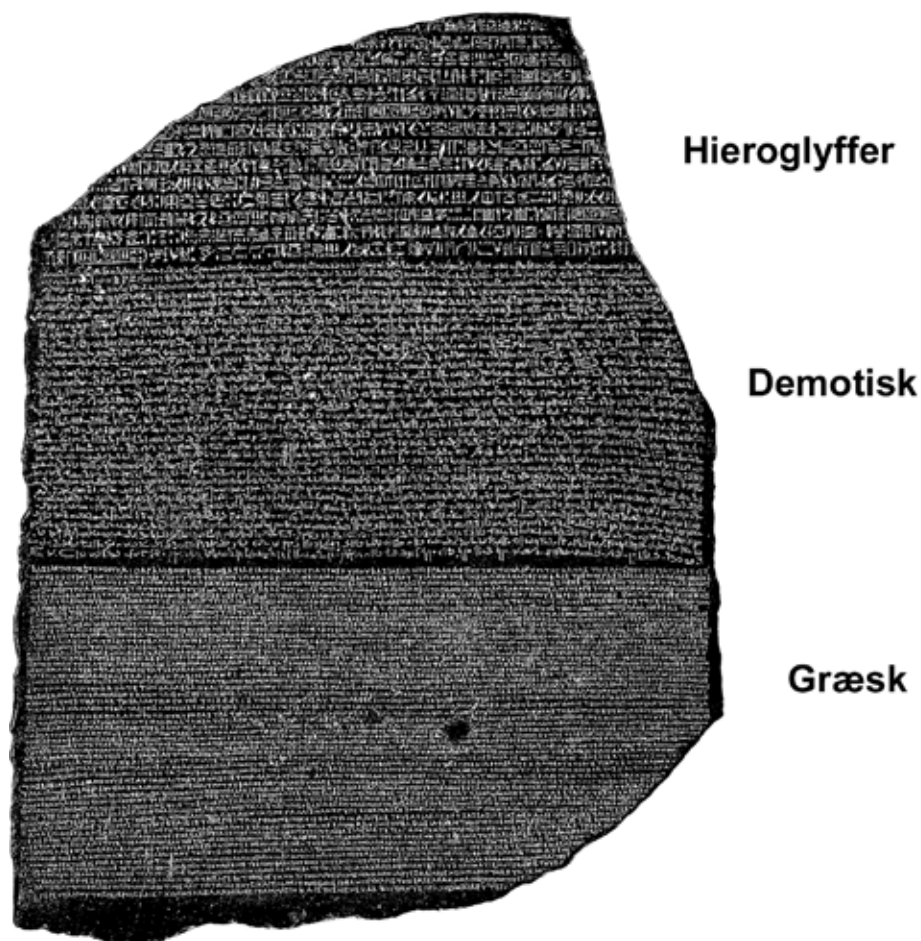
Hierartisk – 20. dynasti

Demotisk – 3. årh. f.Kr.

Hieroglyfskriften gik gradvis i glemmebogen, og hierartisk voksede frem. Der blev behov for en hurtigere skriveskrift, og demotisk opstod med sammentrængninger og forkortelser. Demotisk minder nærmest om stenografi. Demotisk blev hovedsagelig benyttet til forretningsdokumenter og juridiske overenskomster. Hieroglyfskriften gik ikke kun i glemmebogen som et resultat af denne udvikling. Den egentlige dødsdom blev reelt afsagt af landets nye herskere – de kristne romere. De forbød ganske enkelt egypterne at bruge de "hedenske" tegn.

I 300-tallet e.Kr. blev de sidste hieroglyffer hugget i templet på Philae. De præster, der kunne læse dem, døde, og i næsten 1.500 år forblev fortidens stemmer tavse. I en meget lang periode kendte man derfor kun til Egypten gennem mundtlige overleveringer. Man var tvunget til at stole på de gamle græske forfattere – eksempelvis Herodot, Plutarch m.fl.

Rosette-stenen

Der var knyttet en verdenshistorisk prestige til Napoleons felttog, som han ledte personligt. Da soldaterne stod opmarcheret ved pyramidernes fod, udtalte Napoleon med sin enorme selvfølelse ordene: *"Soldater! Fra toppen af disse pyramider ser 40 århundreder ned på os!"*

Da Napoleons hær i slutningen af den 18. århundrede drog gennem Egypten, fulgte en sværm af arkæologer og en gruppe kunstnere, og blandt utallige interessante opdagelser gjorde de et afgørende fund ved byen "Rusta" i Deltaet. En udlægning af fundet fortæller, at en menig soldat en dag faldt over en 750 kilo tung sten, der stak op af jorden. En anden oplyser, at det var en klog officer, der skulle lede nedbrydningen af en gammel arabisk fæstning. I muren opdagede han den basaltblok, der nu er tilløbsstykke i British Museum i London. Stenen er fra år 196 f.Kr.

Det var en sten med inskriptioner, som senere skulle blive nøglen til genopdagelsen af hieroglyfskriftens betydning. Stenen stod oprindeligt i Memphis, men på et tidspunkt var den flyttet til Rusta, som franskmændene kaldte "Rosette", og det er denne lille kystby, der gav stenen navnet, *"Rosette-stenen"*.

Rosette-stenen blev fundet i 1799 e.Kr. Det er en stor, sort granitblok med tre inskriptioner. Den ene er hieroglyffer, den anden er med demotiske tegn og den tredje er græsk. Det interessante er, at den græske tekst fortæller, at de to egyptiske tekster er identiske med den græske. Forskerne stod derfor med nøglen til hieroglyfskriften. Den græske tekst kunne man umiddelbart tyde. Den er et "takkebrev" fra 196 f.Kr. fra præsterne til Ptolemæ V, og teksten fortæller om hans kroningsfest.

Det må virkelig have ærgret Napoleon, at englænderne skulle erobre Rosette-stenen. Men den franske flåde havde i 1799 lidt knusende nederlag til den engelske flåde under admiral Nelson ved den egyptiske by Abukir. Fredsslutningen 1801 betød blandt meget andet, at England krævede Rosette-stenen som krigsbytte.

Mange forsøgte herefter at bryde koden – svenskere, englændere og en dansker. Man gjorde visse fremskridt med oversættelsen af den demotiske tekst, men hieroglyfskriften omfattede hundredvis af skrifttegn, og det lykkedes ikke at finde frem til tegnenes værdier.

Jean-Francois Champollion

Jean-Francois Champollion i 1822

Arbejdet lå stille i mange år, men i 1822 påtog franskmanden Jean-Francois Champollion sig opgaven, og det lykkedes ham delvis at bryde koden. Men det tog yderligere 40 års arbejde, før bearbejdningen var tilendebragt.

Kender ikke udtalen

Skriften er oversat, men forskerne har stadig et problem. Selvom de har fortolket meningen, er udtalen stadig en gåde. Hieroglyfferne har ingen vokaler. Det er et af de vanskeligste skriftsystemer på grund af det, det *ikke* viser. Men samtidig har det en funktion og en skønhed, som alfabetisk skrift fuldstændig mangler.

Ét er at tyde – et andet er at forstå

Egyptologerne påstår, at der ikke findes en egyptisk tekst, de ikke er i stand til at tyde. Det afhænger af, om man med "tyde" også mener "forstå". Det er korrekt, at tegnene kan tydes og omsættes til oldegyptiske ord, men mange oversættelser er det rene vrøvl.

Som et pengeskab

Det indikerer, at man foreløbig kun har fattet det yderste lag af teksterne, og at der er dybere lag i egypternes præsentation, for naturligvis brugte de ikke årtusinder på at dekorere templer og grave med vrøvletekster. I nutiden kan man oversætte hieroglyfferne til ord, men sandheden er, at man stadig står foran et "pengeskab", der rummer den største rigdom hvad angår menneskehedens historie, men man har endnu ikke fundet koden, der kan åbne det.

Hieroglyfskrift og hieroglyfsprog

Evnen til at læse og forstå symboler og symbolik er nøglen til denne historiske rigdom. Der findes absolut en "hieroglyfskrift", men spørgsmålet er, om der også findes et "hieroglyfsprog". Ønsker man at forstå "skriften på væggen", skal skrifttegnene ikke omsættes til et traditionelt sprog efter nutidens analytiske metode og bogstavelige fortolkning. Evnen til at læse og forstå symboler er baseret på den analogiske metode. Svaret får man derfor ikke via et ydre sprog, men via indre refleksion og erkendelse.

Sproget: "Gammel-, middel- og ny-egyptisk"

Det egyptiske sprog udviklede sig naturligvis også i årtusindernes løb, og egyptologerne har opdelt sproget i tidsepoker og sprogtrin.

- Første sprogtrin: "Gammel-egyptisk" – blev talt i tiden omkring 2950 til ca. 2000 f.Kr.
- Andet sprogtrin: "Middel-egyptisk" – blev talt i perioden ca. 2000 til ca. 1300 f.Kr.
- Tredje sprogtrin: "Ny-egyptisk" – blev talt fra ca. 1300 til ca. 700 f.Kr.
- Fjerde sprogtrin: "Demotisk" – blev talt fra ca. 650 til ca. 300 f.Kr.
- Femte sprogtrin: "Koptisk" – blev talt fra 4. årh. f.Kr. til 17. årh. e.Kr.
- Sjette sprogtrin: "Arabisk" – tales fra 17. århundrede.

Zazazig-stenen

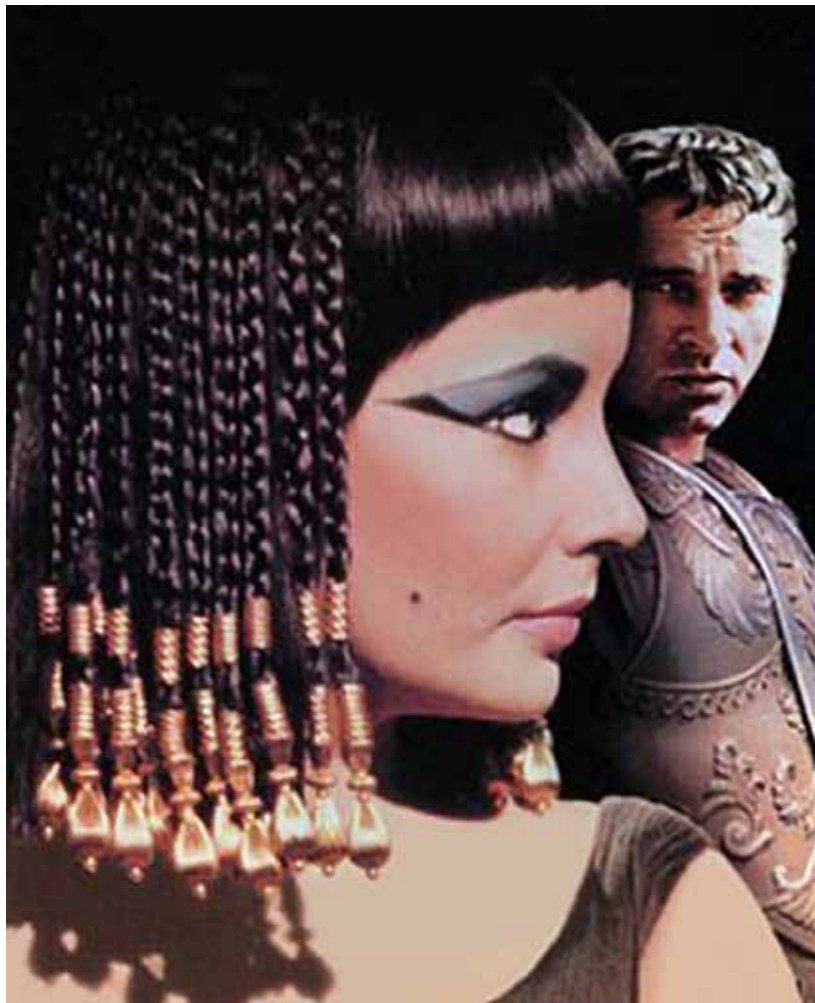
Rosette-stenen har fået følgeskab. Tyske og egyptiske arkæologer fandt under udgravning af oldtidsbyen Bubastis i det østlige Nildelta omkring 90 km fra Cairo en basaltsten med indhuggede tekster efter samme sprogsystem som Rosette-stenen: Først med hieroglyffer, derpå demotisk – den omtalte "skrånkrift" med udgangspunkt i hieroglyfferne – og endelig oldgræsk.

Findestedet hedder i dag Zazazig. Byen Rusta (eller Rosetta, som franskmændene gav første sten navn efter) i det nordvestlige Nildelta, hedder nu Rashid. Indholdet af den nyfundne tekst er ligesom på den første sten et dekret.

Den egyptiske kalender

Egyptologer betragter fundet i Zazazig som det vigtigste i hundrede år. Dekretet er vigtigt, fordi det specifikt nævner en reform af den gamle egyptiske kalender. Ca. 200 år efter (det nye fund dateres til år 238 f.Kr.) lancerede den romerske kejser Julius Cæsar (død år 44 f.Kr.) med succes den egyptiske kalender for Romerriget. Med visse moderationer bruges modellen stadig i nutiden.

Cæsar havde altså også øje for andet end den smukke dronning Cleopatra under sit egyptiske felttog.

VisionsNettet

www.visionsnettet.dk